

QÜESTIONARI SOBRE LES MESURES PER PROTEGIR ELS DRETS HUMANS EN PERÍODE COVID-19

Aquest qüestionari té com a finalitat:

- 1) Recopilar mesures o bones pràctiques adoptades per les entitats i persones membres del consell assessor de l'Estructura de Drets Humans de Catalunya per mitigar els efectes socials de la pandèmia.
- 2) Facilitar dades i informació a l'Estructura per elaborar recomanacions sobre les mesures adoptades per les autoritats per protegir la població i garantir el gaudi dels drets humans i les llibertats fonamentals, incloent persones i grups que corren el risc de ser discriminats o exclosos socialment.

Nom de l'entitat:

ActivaMent Catalunya Associació.

Nom de la persona del Consell Assessor de l'EDHC que respon el qüestionari:

Hernán María Sampietro

PRIMERA PART:

Quines mesures o bones pràctiques ha adoptat la vostra entitat (o entitats que conegueu) per fer front als efectes sanitaris i socials generats per la pandèmia Covid-19:

Dins la **línia de suport mutu**, des de l'inici del confinament, a ActivaMent es van implementar i/o adaptar diversos projectes de suport mutu per funcionar a un entorn online. Estan orientats tant a acompanyar els malestars o afavorir que es travessin situacions de patiment, com a promoure el benestar i els processos col·lectius d'empoderament. Entre els projectes concrets, destaquem:

* **Grups d'Ajuda Mútua:** espai d'escolta i comprensió, als quals es reuneixen de manera periòdica (un cop per setmana) petits grups de persones (màxim 10) per compartir les seves dificultats, aprenentatges i estratègies. A l'inici del confinament, tots els GAM es van fer online. També es van iniciar nous grups per necessitats específiques, com un GAM de persones migrades, un GAM d'hàbits i cures (addiccions) i un grup de dol. Amb el successius des-confinaments i re-confinaments o restriccions, alguns grups han tornat a funcionar de manera presencial i d'altres han adoptat un format mixt presencial-online. En total, ara hi ha 18 GAM arreu Catalunya.

* **Cafès Virtuals:** espais de trobada per compartir de manera informal els matins o les tardes, recurs pensat per fer front a la solitud i l'aïllament que pateixen moltes persones del nostre col·lectiu. Oberts a la participació de tota la base social i de la població general. Van funcionar cada matí i cada tarda al llarg de les primeres setmanes de pandèmia, pre-desconfinament.

* **Cicle de CineFòrum [Confinades]:** espai de reflexió al voltant de documentals i pel·lícules d'accés lliure, que ens ajuden a pensar sobre l'època que estem vivint, els malestars amb els que hem de conviure i les estratègies per fer-les front. Organitzats amb una periodicitat aproximada d'un cop al mes. Amb persones convidades que obren el debat (directores dels documentals, persones activistes del àmbit de la pel·lícula, etc.). Oberts a la participació de tota la ciutadania. Exemple: <https://activament.org/2021/cineforum-cada-quinze-dies/>

* **Cicle "Conversatorios desde la Diversidad":** espais de debat i reflexió online al voltant de diferents temes que ens ajuden a pensar com construir en comunitat una societat que respecti els drets humans i valori les experiències i formes de vida diverses. Organitzats un cop al mes, amb persones convidades per introduir el tema i obrir el debat. Exemple: <https://activament.org/2021/conversatorio-cases-de-crisi-casa-polar/>

* **Tallers de Contacte Social online:** activitats d'aprenentatge i lleure compartit, orientades tant a ensenyar a fer un producte (artesanies, sabó, menjar saludable, etc.), com a fomentar un espai de trobada per socialitzar. Organitzat en cicles mensuals o bimensuals. Actualment, s'implementa el cicle de tallers "Una cuina boja". <https://activament.org/2021/comenca-cicle-de-tallers-virtuals-amb-una-cuina-boja/>

Més enllà de les activitats online, des de l'inici del confinament i fins a l'actualitat s'ha promogut que des de la base social s'organitzin territorialment **xarxes de suport i acompanyament presencials**, orientades a cobrir col·lectivament necessitats i dificultats concretes, com ara: persones amb malalties físiques (per Covid19 o per condicions prèvies), en aïllament o amb altres dificultats per sortir de casa que necessiten productes del carrer, o persones que s'han quedat aïllades perquè tenen dificultats per participar en espais online.

Dins la línia de defensa de drets, en col·laboració amb altres entitats i moviments socials d'activisme boig, s'estan organitzant diverses accions per visibilitzar i denunciar la vulneració sistemàtica i estructural de diversos drets recollits a la CDPD, agreujades en el context de la pandèmia, a on molts recursos sanitaris i residencials funcionen com centres de tancament amb restriccions i confinaments que van més enllà de les restriccions legals imposades a la població general. Entre d'altres accions, destaquem:

* **La Comissió de Drets:** equip orientat a promoure iniciatives i col·laboracions nacionals i internacionals per afavorir l'acompliment de la CDPD, tant a nivell autonòmic com Estatal. Al 2020, com entitat de la societat civil, hem presentat propostes d'esmenes al "Proyecto de Ley por la que se reforma la legislación civil y procesal para el apoyo a las personas con discapacidad en el ejercicio de su capacidad jurídica" i a les "Bases de la reforma del Codi Civil de Catalunya en matèria de suport a l'exercici de la capacitat jurídica".

* **Club de Lectura de la Comissió de Drets:** espai d'aprenentatge col·lectiu sobre la CDPD com eina per promoure canvis legislatius i socials. Activitat basada en compartir experiències i històries de vida de vulneració de drets, lectures seleccionades per conèixer els nostres drets i com exercir-los, i organització d'accions per lluitar pel seu compliment.

* **Stop violència psiquiàtrica:** campanya de recollida de testimonis i difusió a les xarxes socials sobre les vulneracions de drets viscudes a entorn sanitaris, co-organitzada amb Insània i altres col·lectius d'arreu l'Estat espanyol. Vídeos: <https://www.youtube.com/c/ActivaMent/videos>

* **Caixa de resistència:** iniciativa de micro-mecenatge organitzada a nivell Estatal amb altres organitzacions i moviments socials de persones amb discapacitat psicosocial per possibilitar l'assistència lletrada a persones ingressades involuntàriament.

* **Consultes regionals CDPD:** participem de la consulta organitzada pel Comitè sobre els Drets de les persones amb Discapacitat, de Nacions Unides: "*Des l'aïllament, la invisibilitat i la segregació cap a la inclusió de les persones amb discapacitat en la comunitat. Identificant i superant les barreres per a una desinstitucionalització reeixida*". Esdeveniment organitzat arran de les situacions de re-institucionalització i aïllament de la comunitat de les persones amb discapacitat psicosocial viscudes amb motiu de la pandèmia.

A més a més, totes les activitats i projectes s'organitzen i coordinen a través d'assemblees obertes a tota la base social. Amb una assemblea de l'entitat que s'organitza setmanalment i amb assemblees locals a les delegacions que funcionen amb una periodicitat aproximada mensual o bimensual.

Enumereu les persones o col·lectius que han estat destinatàries d'aquestes mesures o bones pràctiques:

ActivaMent és una entitat de suport mutu i defensa de drets feta per i per a persones psiquiàtiques, amb patiment psicològic i/o diversitat psicosocial.

A quina dimensió de la democràcia i objectiu del Pla de Drets Humans de Catalunya es corresponen les mesures o bones pràctiques assenyalades?:

(A) DEMOCRÀCIA IGUALITÀRIA. Objectiu 1: Dret a la salut i benestar. Mesures 3 i 12.

(D) DEMOCRÀCIA PARITÀRIA I INTERSECCIONAL. Objectiu 22: Drets de les persones amb discapacitat. Mesures 6, 18, 20, 79 i 83.

(F) DEMOCRÀCIA GARANTISTA. Objectiu 29: Igualtat davant la llei i dret a la justícia. Mesures 2, 5, i 9.

SEGONA PART:

Considerem que les autoritats han adoptat per acció o omissió, durant la pandèmia, algunes mesures que hagin pogut tenir un efecte limitador sobre els drets humans? Quines?:

La vulneració del dret a viure de forma independent i a ser inclòs en la comunitat, que ja es produïa abans de manera estructural i sistemàtica, s'ha vist profundament agreujada en el context de la pandèmia de Covid19, convertint-les residències i pisos tutelats, i altres espais d'atenció sanitària, en centres de tancament amb restriccions i confinaments que van més enllà de les restriccions legals imposades a la població general.

Sobre l'anterior qüestió: aquestes mesures estaven previstes legalment? Eren necessàries per respondre a la situació de Covid-19? Són o van ser mesures aplicades de forma proporcionada? Van afectar especialment a determinats col·lectius? Poden haver tingut algun caràcter discriminatori?

Cada prestador de servei en salut mental té la seva pròpia normativa interna. En molts casos, les restriccions imposades a les persones usuàries al llarg de la pandèmia no es corresponen amb les previstes legalment, van més enllà de les limitacions pròpies de l'Estat d'alarma o d'altres mesures extraordinàries. Sense la pandèmia, aquests ja eren espais altament disciplinaris, autoritaris i inflexibles, que funcionen amb una lògica de segregació, tenen normativitzats tots els aspectes de la vida i incompleixen el dret a la privacitat i a la intimitat. Amb la pandèmia, totes aquestes pràctiques contràries al marc jurídic internacional de drets humans s'han intensificat

En última instància, són mesures que s'apliquen a les persones amb discapacitat psicosocial amb motiu de la seva discapacitat percebuda o atribuïda, que restringeixen l'exercici dels drets de ciutadania (incloent el dret a vot) i l'igual reconeixement com a persones davant la llei.

Quines mesures creieu que caldria adoptar en aquest marc per enfortir la garantia de drets?:

Algunes mesures que caldria adoptar són:

a) Establir l'obligatorietat del respecte a la voluntat, preferències, dignitat, privacitat i intimitat de les persones com a estàndards de funcionament i finançament de les residències de salut mental.

b) Implementar un sistema públic i independent, en col·laboració amb les entitats de persones amb discapacitat psicosocial, de seguiment i control dels estàndards de funcionament dels prestadors de serveis de salut mental.

c) Finançar pisos assistits de suport a la vida independent, autogestionats, amb un suport extern controlat, lliure i voluntari (model Primer la Llar).

d) Equiparar les ajudes econòmiques a la vida independent a la pròpia llar a la quantia atorgada per a les places en residències.

e) Implementar i promoure la figura de l'assistent personal per a les persones amb discapacitat psicosocial.

f) Donar potestat legal a les persones amb discapacitat psicosocial per ajustar de manera dinàmica els suports a la fluctuació en les seves necessitats, en funció de la seva voluntat i preferències.

g) Prohibir l'obligatorietat d'ús de la medicació psiquiàtrica per a l'accés i manteniment de tots els suports destinats a la vida independent (pensions, habitatges, assistència, etc.).

Data: 25 de febrer de 2021.